

CZEGO I JAK
BĘDZIEMY SIĘ UCZYĆ?

BLANDYNA
ZAJDLER

SCENARIUSZE LEKCJI GEOGRAFII dla III etapu edukacyjnego w zakresie rozszerzonym

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2019

Redakcja merytoryczna – Anna Kasperska-Gochna
Recenzja merytoryczna – Alicja Węsierska-Kwiecień
Agnieszka Stanuszkiewicz
Katarzyna Szczepkowska-Szczęśniak
dr Beata Rola

Redakcja językowa i korekta – Altix

Projekt graficzny i projekt okładki – Altix

Skład i redakcja techniczna – Altix

Warszawa 2019

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Tytuł lekcji

Problemy środowiska przyrodniczego współczesnego świata – zagrożenia naturalne

Klasa IV, Blok II. R. Dział XVIII (1, 2, 3, 4, 5, 6)

Cel: Uświadomienie relacji: człowiek–przyroda i konieczności przestrzegania zasad zrównoważonego rozwoju w gospodarowaniu zasobami naturalnymi. Uczeń:

- wskazuje na mapie regiony występowania zagrożeń i podaje przykłady działań ograniczających ich skutki;
- podaje przyrodnicze przyczyny intensywnej erozji gleb oraz prezentuje sposoby jej zapobiegania na wybranych przykładach;
- wykorzystuje zdjęcia satelitarne i lotnicze oraz technologie geoinformacyjne do lokalizowania i określania zasięgu katastrof przyrodniczych;
- identyfikuje przyczyny przyrodnicze ograniczonych zasobów wodnych w wybranych regionach świata i proponuje działania wspomagające racjonalne gospodarowanie wodą.

Metody/Techniki/Formy pracy: portfolio z materiałami źródłowymi, burza mózgów, drzewo decyzyjne; praca w grupach, Elementy OK – pytania kluczowe, **NaCoBeZu**.

Środki dydaktyczne: mapa ścienna fizyczna świata, mapa fizyczna w atlasie, rzutnik, laptopy dla grup z dostępem do Internetu, podręcznik.

Opis przebiegu lekcji

Faza wstępna: Nauczyciel wyjaśnia uczniom, że zostaną wprowadzone elementy OK, tj. Pytanie kluczowe oraz kryteria NaCoBeZu; Pytanie kluczowe dla uczniów: Czy działalność człowieka musi zagrażać środowisku przyrodniczemu? **NaCoBeZu** – na co będę zwracać uwagę? (zadania, kryteria oceny)

1. Wyszukasz i opisziesz przykłady największych zagrożeń dla środowiska przyrodniczego świata i ich przyczyny.
2. Określisz i wskażesz na mapie przykładowe obszary występowania wybranych zagrożeń.
3. Podejmiesz decyzję, jak można to zmienić/jakie działania podjąć z korzyścią dla środowiska.
4. Poszukasz w Internecie filmów prezentujące zagrożenia naturalne na świecie.

Faza realizacji:

- Nauczyciel prosi uczniów o wymienienie największych naturalnych zagrożeń dla środowiska przyrodniczego.
- Uczniowie wymieniają (trzęsienia ziemi, wybuchy wulkanów, topnienie lodowców, lawiny itp.).
- Nauczyciel prosi uczniów o zapisanie na kartkach, przy którym z wymienionych naturalnych zagrożeń napewno nie ma wpływu człowieka.
- Uczniowie zapisują swoje spostrzeżenia i uwagi.
- Nauczyciel prosi uczniów o przygotowanie się do dyskusji na temat: jakie działania podjąć z korzyścią dla środowiska? (podział na 3 grupy: pierwsza grupa uważa, że człowiek nie ma żadnego wpływu na środowisko przyrodnicze; druga grupa udowadnia, że człowiek ma wpływ; trzecia grupa: obserwatorzy, zapisują uwagi i oceniają wypowiedzi kolegów (dyskusja).

Faza podsumowująca: Podsumowaniem lekcji jest prezentacja wniosków obserwatorów. Nauczyciel: wyjaśnij, że na najbliższych lekcjach omawiać będziemy kolejno naturalne zagrożenia, poproś o zgłoszenie się grup eksperckich od danego zagrożenia, które przygotowują się do prezentacji zgodnie z ustalonym planem prezentacji.

Komentarz metodyczny

Zastosowanie podczas lekcji elementów OK sprzyja rozwijaniu atmosfery uczenia się, trwale wzmacnia w uczniach poczucie ich wartości, wpływa na ich zaangażowanie w naukę, zachęca do samodzielności, stwarza uczniom warunki do współpracy, pogłębia świadomość procesu uczenia, pozwala im wziąć odpowiedzialność za własną naukę, zrozumieć ewentualne problemy i znaleźć sposoby ich przezwyciężenia.

Warto zastosować na zakończenie lekcji ocenianie koleżeńskie, zawierające informację zwrotną dla kolegi/koleżanki z ławki.

Uczniowie mogą np. ocenić sobie nawzajem uzupełnioną tabelę z lukami przydzielając punkty, korzystając z podpowiedzi nauczyciela (prawidłowo uzupełniona tabela po wypełnieniu przez uczniów i oddaniu koledze/koleżance jest napisana na flipcharcie lub wyświetlona na ekranie). Uczniowie wystawiają sumę punktów i proponowaną ocenę wraz z informacją zwrotną, typu:

„Znasz doskonale zagrożenia dla środowiska spowodowane siłami natury, natomiast powinnaś/powinieneś popracować nad konsekwencjami”, lub: „Perfekcyjnie opanowałaś/eś zagadnienie ocieplenia klimatu na Ziemi, ale powinnaś/-eś jeszcze przemyśleć antropogeniczne oddziaływania na pedosferę i biosferę”.

Kartki z ocenionymi koleżeńsko notatkami zabiera nauczyciel; po sprawdzeniu, czy wszystko się zgadza z proponowaną punktacją, dopisuje oceny i wstawia je do dziennika za pracę na lekcji; nie powinien wstawiać ocen niedostatecznych, jeśli takie się pojawiają; należy dać uczniom szansę i możliwość poprawy np. na najbliższej lekcji.

Kompetencje w zakresie: rozumienia i tworzenia informacji, wielojęzyczności, matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii, osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się.